

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่6
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

THE PARTICIPATION IN EDUCATION MANAGEMENT OF THE BASIC EDUCATION
SCHOOL COMMITTEE AT THE QUALITATIVE EDUCATION IMPROVEMENT SCHOOL
NETWORK CENTER 6, NAKHONRATCHASRIMA EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 7

นรศักดิ์ สีลา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์เครือข่ายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวน209 คน คิดเป็นร้อยละ 91.00 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น $\alpha = 0.92$ นำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพิจารณาค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ เฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนโดยรวมทั้งด้าน อยู่ในระดับมาก

Abstract

The purposes of this research were to 1) study of participation in educational management of the Basic Education School Committee at the Qualitative Education School Improvement Network Centre 6, Nakhonratchasrma Educational Service Area Office 7, 2) study needs to participate in educational management of the Basic Education School Committee at the Qualitative Education School Improvement Network Centre 6.

The sample of this research consisted of 209 basic education school committees in the Qualitative Education School Improvement Network Centre 6, evaluated at 91%. A 5-point rating scale questionnaire composed of items reflecting five aspects with a reliability of 0.92 was administered and then the data were computational analyzed through percentage, mean, and standard deviation.

The research finding was as follow:

The participating requirements of the basic education school committee in each aspect and total were at a high level. Consideration in each aspect, the budget aspect, personnel, and general management were at a high level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพอย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยต้องการให้ประชากรของประเทศสามารถร่วมมือและแข่งขันกับประชาคมโลกอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม จึงได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นกรอบหลักในการทำการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งกระจายอำนาจการบริหารและการจัด

การศึกษาจากส่วนกลางไป ยังสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งมุ่งหวังจะให้เป็นการเพิ่มประสิทธิผลในการจัดการศึกษาและตอบสนองความต้องการของชุมชน ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ที่ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” และในมาตรา 40 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 24-25) ที่ระบุว่า

...ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา...

แนวคิดในการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาตรงกับแนวคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคล เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้มีการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ผู้แทนชุมชน โดยมีความเชื่อว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (วีรยุทธ ชาติตะกัญญา. 2551: 44) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 22) จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผล

เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญที่มุ่งให้สถานศึกษามีคณะกรรมการในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวนเก้าคน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและจำนวนหกคนสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ 12 ประการ กล่าวคือ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร และ 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543: 123-124) ซึ่งหลัก

การจัดการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษานั้นให้ความสำคัญของสังคมและท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีความมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

จากสภาพการเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่เป็นปี ญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 21-22) 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาท หน้าที่ ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไร 2) บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ของกรรมการ 3) วิชาทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์ เช่น ทักษะร่วมประชุม

ตัดสินใจ เป็นต้น4) สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการฯ เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น 5) กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา 6) กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและความพร้อมเพรียง 7) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการการนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาของ คณะกรรมการเพื่อการตัดสินใจการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานการศึกษา ส่วนใหญ่จึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกและประสบการณ์เดิม 8) ใน อดีตสถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีความคล่องตัวสามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่ กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจนบทบาทหน้าที่จะต้องมีการกำกับส่งเสริม และสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างใกล้ชิด โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 6 เป็นศูนย์การศึกษาที่รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษา ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 มี โรงเรียนทั้งหมด 23 โรงเรียน จากสภาพการร่วมมือกับสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน ภาพรวม พบว่า คณะกรรมการให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ตามกรอบระเบียบทั้ง 12 ข้อ ได้ไม่เต็มที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาในฐานะเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนา คุณภาพทางการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 เป็นอย่างยิ่งและต้องการทราบว่าโดยสภาพที่แท้จริงแล้ว คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามหน้าที่ของตนในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใดและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละด้านอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาค้นพบไปใช้เป็นข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ในการ ปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมและท้องถิ่นต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจสภาพความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 เพื่อได้ข้อมูลจากการ วิจัยประกอบการวางแผนนโยบายการศึกษาต่อไป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นที่แพร่หลาย โดยผู้วิจัยคาดว่าเป็นประโยชน์ใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อการบริหารทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

การดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 จำนวน 231 คน ได้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมา วิเคราะห์ได้ จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 91.00 จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามระดับตามความคิดเห็นสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา นำ แบบสอบถามไปหาค่า IOC ความสอดคล้องด้านภาษาและเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คิดค่าตามเกณฑ์มาตรฐาน แล้วนำแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับได้ความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 แล้วนำไปเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์เพื่อการ บริหาร และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำผู้วิเคราะห์ได้จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 91.00 แยกได้ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 ผู้แทนครู จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 ผู้แทนองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 9.00 ผู้แทนศิษย์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 21 รูป คิดเป็นร้อยละ 9.00 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านวิชาการค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารบุคคล ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.65) อยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารทั่วไปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต ๗ มีประเด็นนำมาอภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา และจัดการศึกษาได้ในรูปคณะกรรมการบริหารงานใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 33-65)

1. การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหลัก หรือเป็นภารกิจหลักหรือของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุดโดยกำหนดให้กระทรวงกำหนดเฉพาะหลักสูตร ส่วนกลางและให้สถานศึกษาที่มีอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายโดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร กำหนดแหล่งเรียนรู้ การออกแบบวิจัยในชั้นเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และออกแบบประเมินผู้เรียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพ นักเรียนชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานงบประมาณ

งานบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพราะการบริหารงบประมาณในระบบศูนย์อำนาจในระบบเดิมนั้น นอกจากจะทำให้เกิดความล่าช้าและผูกมัดด้วยระเบียบที่ทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารแล้ว ยังมีปัญหาในเรื่องการทุจริต และสถานศึกษาได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งการบริหารงานนั้นต้องยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3. การบริหารงานบุคคล

งานบริหารบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ

การกระจายอำนาจด้านการบริหารงานบุคคล จึงเป็นโอกาสที่สถานศึกษาจะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลมากขึ้นนับตั้งแต่การสรรหาการคัดเลือกการพัฒนาการให้ค่าตอบแทน เป็นต้น โดยเป้าหมายสูงสุดของการมีอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารงานบุคคลก็คือ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานเกี่ยวกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานที่ ๖ ไปนั้นต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำนโยบาย แผน และระบบข้อมูลสำหรับการดำเนินงาน โดยจะรวมงานด้านประกันคุณภาพภายในไว้ด้วย ดังนั้น งานบริหารที่ ๖ ไปแบบใหม่จึงต้องมีประสิทธิภาพ มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับงานวิชาการ มีความคล่องตัว ใช้นุ้คลากรน้อยและรวดเร็วเป็นบริการ ณ จุดเดียว (One-Stop Service) ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ด้านการบริหารวิชาการและการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารที่ ๖ ไป มีผู้วิจัยในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชาชน ศรีนนท์ (๒๕๔๖: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน ในการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๓๖๐ คน ผลการศึกษา พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานจากสถานศึกษามีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่มีค่าร้อยละมากเป็นอันดับ 1 ของทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ ร่วมการประชุมบางโอกาสเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางให้บริการแก่ชุมชนร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน ร่วมการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านศาสนา งานประเพณีต่างๆ พัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการกีฬา ร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการโรงเรียน ร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการเชิญบุคลากร เช่น คณะกรรมการร่วมดำเนินงานร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการกำหนดแผนเป้าหมายและวิธีการดำเนินการส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานจากนอกสถานศึกษาร่วมการประชุมบางโอกาสเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางให้บริการแก่ชุมชน ร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน ร่วมการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านศาสนาประเพณีต่างๆ พัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการกีฬา ร่วมการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้มีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน ร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการเชิญบุคลากร เช่น คณะกรรมการร่วมดำเนินงาน ร่วมประชุมหรือเกี่ยวกับการกำหนดแผนเป้าหมายและวิธีการดำเนินการ

2. คณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานจากสถานศึกษา ไม่ร่วมและเหตุผลที่ไม่ร่วมใน การปฏิบัติงานที่มีค่าร้อยละเป็นอันดับที่ 1 ของทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ คณะกรรมการไม่มีความพร้อมเกี่ยวกับการให้บริการด้านความรู้และวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรดำเนินการเองเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการได้รับความช่วยเหลือชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด การกำหนดบุคลากร ในการติดต่อประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ การจดสมุดบันทึกการประชุมและเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับกรรมการโรงเรียน ไม่มีความพร้อมเกี่ยวกับการช่วยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอจดทะเบียนหรืออื่น ๆ โรงเรียนควรดำเนินการเองเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยสิน บุญภูมิ (๒๕๔๗: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาน และคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน จำนวน ๔๘ คน ผลการศึกษา พบว่า

2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารที่ ๖ ไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคลากร

2.2 ความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในทุกด้าน โดยในด้านวิชาการต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และแนวทางการพัฒนาวิชาการให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ด้านงบประมาณต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณและกำกับติดตามการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณของสถานศึกษา ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร และส่งเสริมด้านสวัสดิการให้กับบุคลากรที่ประพฤติดี มีคุณธรรมให้การยกย่องเชิดชูเกียรติ และด้านการบริหารที่ ๖ ไปต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรจากส่วนต่างๆ ในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา เกษติ (๒๕๔๗) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาฯ พื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและขนาดของโรงเรียนจำแนกตามขนาด พบว่า มีส่วนร่วมมาก

จากการศึกษาการบริหารวิชาการจากการมีส่วนร่วมการศึกษานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีมาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอกพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนจัดป้ จอ้ ก่อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว

องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนั้นการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคลากรและการบริหารทั่วไป ส่งผลให้การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทางการศึกษาส่งผลด้านคุณภาพจากความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านการศึกษาและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องด้านการพัฒนาทางสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการประชุมชี้แจงทักษะการบริหารยุคใหม่ 4 ด้าน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการส่วนต่างๆ
2. ควรนำข้อมูลการวิจัยนำไปส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติขยายผลไปหลายโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรรวบรวมข้อมูลและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในท้องถิ่นต่างๆ
2. ควรวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหาร บริหารด้านอื่นเช่น งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

บรรณานุกรม

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2544). ในเอกสารการสอนชุดวิชา 71111 จิตวิทยาการบริการ สาขาคุณธรรมศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ถวิล เกื้อกูลวงศ์. (2546). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ถวิล มาตรเยี่ยม. (2545). การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ทำนอง ภูเกตุพิมพ์. (2553). การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโนนอำวย อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2553. จาก <http://www.vcharkarn.com/vblog/38613>
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). องค์การและการบริหารองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ภา รังสิเวโรจน์. (2544). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของบุคลากรศูนย์บำบัดรักษาเยาเสพติด จังหวัดเชียงใหม่ สารนิพนธ์ พ.บ.ม. (การบริหารการพยาบาล). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). รายงานการประชุมเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี 1-12 กุมภาพันธ์ ณ โรงแรมสวนสามพราน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ สุริหาร. (2540). หลักและระบบบริหารการศึกษา รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รณชัย ตั้งมั่น นอนันตกุล. (2542). การศึกษารูปแบบโครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: บุญยไพศาลเจริญ.
- รุ่งทิวา เกษติ. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2553. จาก http://coit.kru.ac.th/research/index.php?option=com_content&task=view&id=335&Itemid=33
- วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมชิต ชันขวา. (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นวิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมนึก นนธิจันทร์. (2548). หลักการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. (2544). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มุกดาหาร: ม.ป.พ.
- สหวิทยาเขตนมินทร์. (2544). การใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

- อดิน ทรัพย์พันธ์. (2527). รายงานการประชุมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี 10-12 กุมภาพันธ์ ณ โรงแรมสามพราน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนรรักษ์ ปิ ญญาวัฒน์(2539). การหาความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น โดยอาศัยการประเมินความต้องการแบบมีส่วนร่วมในภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2542). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขายยาแผนปัจจุบัน เฉพาะยาบรรจรูเสร็จที่ไม่ใช่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ กระทรวงสาธารณสุข. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุโต ศรีทุมมา. (2542). ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประถมศึกษา สปก. เมืองอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2540). ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจแบบพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ashworth, P. D.; Longmate, M.A.; & Morrison, P. (1992). Patient Participation: It's Meaning and Significance in the Context of Caring. **Journal of Advanced Nursing**. 17 (2): 1430-1439.
- Cahill, J. (1996). Patient Participation: A Concept Analysis. **Journal of Advanced Nursing**. 24(3): 561-567.
- Cohen, J. M.; & Uphoff, N. T. (1980). Participation's Place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity. **World Development**. Pergamon Press, Ltd: Great Britain. 213-235.
- Cotton, J. L. (1997). Does Employee Involvement Work? Yes, Sometimes. **Journal of Nursing Care Quality**. 12(2): 33-35.
- Council Member Satisfaction in Kentucky Elementary School. **Dissertation Abstracts International**. Nursing. 56(7).
- Davis, K. (1977). **Human Behavior at Work: Organization Behavior**. 5th ed., New Delhi: McGraw-Hill.
- Gold, S. Eva. (2000). "Community Organizing at a Neighborhood High School: Promises and Dilemmas in Building Parent-educator Partnership and Collaboration," **Dissertation Abstracts International**. 60(70).
- Hutton, Robert Stephen. (1996). "Leadership Behavior and School-Based Decision Making"
- Jewell, S.E. (1994). Patient Participation: What Does It Mean to Nurse? **Journal of Advanced Nursing**. 19(3): 433-438.
- Kemp, N.; & Richardson, E. (1995). **Quality Assurance in Nursing Practice**. 2nd ed., Oxford: Butterworth-Heinemann. Lopresti.
- Martin, Margery. (1993). **School-Based Management**. Retrieved May 5, 2010. from [http://www.ed.gov/pub/OR/\(2002\) ConsumerGuides/baseman.htm](http://www.ed.gov/pub/OR/(2002) ConsumerGuides/baseman.htm).
- Noble, Audrey J.; & Others. (1996). **School-Based Management**. Retrieved May 7, 2010 from <http://www.rdc.udel.Edu/pb9601.htm1>> October 1, 2002.
- Parsley, K.; & Corrigan, P. (1994). **Quality Improvement in Nursing and Health Care Approach**. London: Chapman & Hall.
- Phoon, J.; Corder, K.; & Barter, M. (1966). Managed Care and Total Quality Management: A Necessary Integration. **Journal of Nursing Care Quality**. 10 (2): 25-32.
- Polit, D.F.; & Hungler, B. P. (1999). **Nursing research: Principles and Methods**. 6th ed., Philadelphia: Lippin Cott.
- Pongquan, S. (1992). **Participatory Development Activities at Local Level: Case Studies in Villages of Central Thailand**. Bangkok: Media Focus.
- Tomey, A. M. (1992). **Nursing Management**. 4th ed., St. Louis: Mosby Year.
- White, A. T. (1982). **The Community Participation: A Discussion o**